

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๔/๒๕๔๗

วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๗

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังเสรีธรรม

สรุปข้อเท็จจริง

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคพลังเสรีธรรม เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ในวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๔๗ โดยพรรคพลังเสรีธรรมได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ ดังต่อไปนี้

การจัดตั้งสาขาพรรค ได้ดำเนินการแล้ว ดังนี้

๑. เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๖ มีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๓ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลคำบ่อ อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

๒. เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๖ มีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๔๘ หมู่ที่ ๓ ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

๓. เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๗ มีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๗๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลต่างอย จังหวัดสกลนคร มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๐ คน

๔. เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๗ มีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๘๘/๕๕ ซอยอินทามระ ๑ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

นายทะเบียนพรรคการเมือง เห็นว่า พรรคพลังเสรีธรรมไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังเสรีธรรม พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๔ และข้อ ๕๖ จึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองทั้งสี่สาขาดังกล่าว

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบทะเบียนรับ-ส่งหนังสือของสำนักงานแล้วไม่ปรากฏรายงานการรับสมาชิกพรรคพลังเสรีธรรมตามมาตรา ๒๕ โดยภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันทะเบียนรับจดทะเบียน คือวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ครบกำหนด ๑๘๐ วัน ในวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๔๗ พรรคพลังเสรีธรรมไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคพลังเสรีธรรมตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยและมีคำสั่งยุบพรรคพลังเสรีธรรม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

กระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

๑. ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับเรื่องดังกล่าวไว้ดำเนินการ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยพร้อมแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และแจ้งหัวหน้าพรรคพลังเสรีธรรมเพื่อยื่นคำชี้แจงภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

๒. เจ้าหน้าที่กลุ่มงานคดี ๖ ดำเนินการแจ้งตามคำสั่งศาลฯ แล้ว ปรากฏว่าหัวหน้าพรรคหรือผู้แทนไม่ยอมรับหนังสือดังกล่าว จำนวน ๒ ครั้ง และได้ดำเนินการส่งหนังสือทางไปรษณีย์ตอบรับอีกครั้งเป็นครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๗ ก่อนแจ้งให้ศาลฯ ทราบ

ศาลรัฐธรรมนูญได้รับรายงานดังกล่าว และได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๗ พร้อมมีคำสั่งให้ปิดประกาศฯ หนังสือให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ เป็นเวลา ๑๕ วัน และให้ส่งหนังสือดังกล่าวทางไปรษณีย์ตอบรับให้ผู้ถูกร้อง อีกครั้ง

๓. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับไปรษณีย์ตอบรับหนังสือ เพื่อยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญจากผู้แทน ชื่อ สุภาพร จำสุข ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๗ ซึ่งได้รับแจ้งภายหลังจากปิดประกาศฯ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แล้ว

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๒๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปพร้อมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

ข้อบังคับพรรคพลังเสรีธรรม พ.ศ. ๒๕๔๖

ข้อ ๑๔ การสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังเสรีธรรม ให้ผู้สมัครยื่นใบสมัครตามแบบพิมพ์ของพรรคต่อเลขาธิการพรรคหรือต่อประธานสาขาพรรคแล้วเสนอเลขาธิการพรรคพิจารณาผู้สมัครสมาชิกพรรคจะเป็นสมาชิกโดยสมบูรณ์นับจากวันที่เลขาธิการพรรคลงลายมือชื่อรับรองเข้าเป็นสมาชิกพรรคในใบสมัครแล้วให้เลขาธิการรวบรวมใบสมัครเสนอต่อคณะกรรมการบริหารพรรคในการประชุมคราวถัดไปที่มีการบรรจุวาระเรื่องการรับสมาชิกเพื่อรับรอง ถ้าผู้สมัครผู้ใดคณะกรรมการบริหารเสียงข้างมากที่เข้าประชุมไม่รับรองเข้าเป็นสมาชิกพรรคให้ถือว่าสมาชิกพรรคพลังเสรีธรรมผู้นั้นขาดจากสมาชิกภาพ ตามข้อ ๑๗ นับจากวันที่คณะกรรมการบริหารพรรคมีมติ

ข้อ ๕๖ การจัดตั้งสาขาให้มีได้ไม่เกินเขตเลือกตั้งละหนึ่งสาขา ดังนี้

(๑) ให้สมาชิกผู้ริเริ่มจัดตั้งสาขารวบรวมสมาชิกพรรคจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคนขึ้นไป โดยจัดทำทะเบียนสมาชิกไว้

(๒) ให้ผู้แทนสมาชิกผู้ริเริ่มจัดตั้งสาขาในท้องที่หรือในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ ยื่นแสดงความจำนงเพื่อขอจัดตั้งต่อสาขาสำนักงานใหญ่พรรคเพื่อให้คณะกรรมการบริหารพรรคพิจารณาอนุมัติโดยจัดส่งบัญชีรายชื่อตาม (๑) ไปด้วย

ข้อวินิจฉัย

ปรากฏตามหลักฐานข้อเท็จจริงจากการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้ความว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคพลังเสรีธรรมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ จากนั้นพรรคพลังเสรีธรรมจึงต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ด้วย คือภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคพลังเสรีธรรมแล้ว (ภายในวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๔๗) พรรคพลังเสรีธรรมต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละ ๑ สาขา

พรรคพลังเสรีธรรมได้ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคและมีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ - ๔ ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๖ ถึง ๒๐ มกราคม ๒๕๔๗ ดังรายละเอียดตามข้อเท็จจริงที่กล่าวมาข้างต้น แต่นายทะเบียนพิจารณาเห็นว่า พรรคพลังเสรีธรรมไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังเสรีธรรม พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๔ และข้อ ๕๖ จึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว โดยมีหนังสือแจ้งให้พรรคพลังเสรีธรรมทราบแล้ว แต่พรรคพลังเสรีธรรมก็มิได้แก้ไขดำเนินการให้ถูกต้องเป็นไปตามข้อบังคับของพรรคฯ และแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคขึ้นไปใหม่แต่อย่างใดจนล่วงเลย ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนฯ รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคฯ จึงมีหลักฐานชัดแจ้งว่าพรรคพลังเสรีธรรมไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่จำเป็นต้องพิจารณาประเด็นอื่นอีก อันเป็นกรณีที่มีเหตุเพียงพอให้สั่งยุบพรรคพลังเสรีธรรมตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

อย่างไรก็ตาม เมื่อครบ ๑๘๐ วัน ในวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๔๗ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบทะเบียนรับ-ส่งหนังสือสำนักงาน ไม่ปรากฏมีรายงานการรับสมาชิกของพรรคพลังเสรีธรรมเพิ่มเติมจนมีจำนวนครบห้าพันคน ตามนัยมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่อย่างไรก็ดี ข้อเท็จจริงและหลักฐานจึงยืนยันได้ว่า พรรคพลังเสรีธรรมไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ เป็นเหตุให้ยุบพรรคพลังเสรีธรรม ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

เมื่อตรวจสอบคำร้องที่นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังเสรีธรรมแล้ว ไม่ปรากฏว่า มีหนังสือโต้แย้งหรืออธิบายจากพรรคพลังเสรีธรรมต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า กรณีจำนวนรายชื่อบุคคลที่เข้าชื่อร่วมจัดตั้งสาขาพรรคทั้งสี่สาขา ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังเสรีธรรม พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๔ และข้อ ๕๖ ด้วยเหตุใด

ศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือให้หัวหน้าพรรคพลังเสรีธรรมมีหนังสือยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยการแจ้งทางไปรษณีย์ตอบรับ รวม ๓ ครั้ง จึงมีผู้แทนหัวหน้าพรรคฯ เป็นผู้รับเรื่องดังกล่าวไว้ ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งให้ปิดประกาศหนังสือยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาฯ ไว้ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญเป็นเวลา ๑๕ วัน (เริ่ม ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗) จึงอนุมานได้ว่า หัวหน้าพรรคพลังเสรีธรรมน่าจะรับรู้หรือควรรู้ว่าตนมีหน้าที่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ แต่ไม่ปรากฏว่าหัวหน้าพรรคพลังเสรีธรรมจะดำเนินการหรือติดต่อกลับมาแต่ประการใด

เจ้าพนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ประสานทางโทรศัพท์และได้รับคำยืนยันว่าเป็นที่ทำการพรรคตามที่แจ้งไว้กับนายทะเบียนพรรคการเมืองจริง ซึ่งภายหลังมีผู้รับหนังสือของศาลรัฐธรรมนูญที่ให้ชี้แจงข้อกล่าวหาไว้แทน เมื่อพ้นกำหนดเวลายื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ได้ประสานกับทางสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว แจ้งว่านายทะเบียนพรรคการเมืองไม่มีคำร้องเพิ่มเติม (ครบกำหนด ๑๕ วัน เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗) จึงฟังข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติ

พิจารณาแล้วมีหลักฐานข้อเท็จจริงยืนยันฟังได้ว่าพรรคพลังเสรีธรรมไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จริง

วินิจฉัยว่า พระคพลังเสรีธรรมไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ เป็นเหตุให้ยุบพรรคคพลังเสรีธรรม ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงสั่งให้ยุบพรรคคพลังเสรีธรรม

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ